Draft Release Version

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः

ह॒रि॒ः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः

चतुर्थ काण्डे – तृतीयः प्रश्नः

Version Notes:

This is now the current Version 1.0 dated October 31, 2021

1. This replaces the earlier version 0.0 dated Oct 12, 2018.

2. We have listened to the Krama Paaraayanam telecast by TTD channel. The corrections found have been updated . The corrections found and reported till October 31, 2021 are also updated.

3. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done whereever applicable.

4. Notify your corrections / suggestions etc to our email id vedavms@gmail.com

Earlier Versions

1st Version Number 0.0 dated October 12, 2018

Table of Contents

4. कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः 4

4.3 चतुर्थ काण्डे तृतीयः प्रश्नः – चितिवर्णनं 4

====================

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

4. कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः

4.3 चतुर्थ काण्डे तृतीयः प्रश्नः – चितिवर्णनं

T.S.4.3.1.1 - Kramam

अपाम् त्वा । त्वेमन्न् । एमन्थ् सादयामि । सादयाम्यपाम् । अपाम् त्वा । त्वोद्मन्न् । ओद्मन्थ् सादयामि । सादयाम्यपाम् । अपाम् त्वा । त्वा भस्मन्न् । भस्मन्थ् सादयामि । सादयाम्यपाम् । अपाम् त्वा । त्वा ज्योतिषि । ज्योतिषि सादयामि । सादयाम्यपाम् । अपाम् त्वा । त्वाऽयने । अयने सादयामि । सादयाम्यर्णवे । अर्णवे सदने । सदने सीद । सीद समुद्रे । समुद्रे सदने । सदने सीद । सीद सलिले । सलिले सदने । सदने सीद । सीदापाम् । अपाम् क्षये । क्षये सीद । सीदापाम् । अपा॑ँ सधिषि । सधिषि सीद । सीदापाम् । अपाम् त्वा । त्वा सदने । सदने सादयामि । सादयाम्यपाम् । अपाम् त्वा । त्वा सधस्थे । सधस्थे सादयामि । सधस्थ इति सध – स्थे । सादयाम्यपाम् । अपाम् त्वा । त्वा पुरीषे । पुरीषे सादयामि ।

सादयाम्यपाम् । अपाम् त्वा । त्वा योनौ ( ) । योनौ सादयामि ।

सादयाम्यपाम् । अपाम् त्वा । त्वा पाथसि । पाथसि सादयामि ।

सादयामि गायत्री । गायत्री छन्दः । छन्दस्त्रिष्टुप् । त्रिष्टुप् छन्दः ।

छन्दो जगती । जगती छन्दः । छन्दोऽनुष्टुप् । अनुष्टुप् छन्दः ।

अनुष्टुबित्यनु – स्तुप् । छन्दः पङ्क्तिः । पङ्क्ति श्छन्दः ।

छन्द इति छन्दः ॥ **1** (**65/67**)

(योनौ – पञ्चदश च) (A1)

T.S.4.3.2.1 - Kramam

अयम् पुरः । पुरो भुवः । भुवस्तस्य । तस्य प्राणः । प्राणो

भौवायनः । प्राण इति प्र – अनः । भौवायनो वसन्तः । वसन्तः

प्राणायनः । प्राणायनो गायत्री । गायत्री वासन्ती । वासन्ती गायत्रियै ।

गायत्रियै गायत्रम् । गायत्रम् गायत्रात् । गायत्रादुपाꣳशुः ।

उपाꣳशुरुपाꣳशोः । उपाꣳशुरित्युप – अꣳशुः । उपाꣳशोस्त्रिवृत् ।

उपाꣳशोरित्युप – अꣳशोः । त्रिवृत् त्रिवृतः । त्रिवृदिति त्रि – वृत् ।

त्रिवृतो रथन्तरम् । त्रिवृत इति त्रि – वृतः । रथन्तरꣳ रथन्तरात् ।

रथन्तरमिति रथम् – तरम् । रथन्तराद् वसिष्ठः ।

रथन्तरादिति रथम् - तरात् । वसिष्ठ ऋषिः । ऋषिः प्रजापतिगृहीतया ।
प्रजापतिगृहीतया त्वया । प्रजापतिगृहीतयेति प्रजापति - गृहीतया ।
त्वया प्राणम् । प्राणम् गृह्णामि । प्राणमिति प्र - अनम् ।
गृह्णामि प्रजाभ्यः । प्रजाभ्योऽयम् । प्रजाभ्य इति प्र - जाभ्यः ।
अयम् दक्षिणा । दक्षिणा विश्वकर्मा । विश्वकर्मा तस्य । विश्वकर्मेति
विश्व-कर्मा । तस्य मनः । मनो वैश्वकर्मणम् । वैश्वकर्मणम् ग्रीष्मः ।
वैश्वकर्मणमिति वैश्व - कर्मणम् । ग्रीष्मो मानसः । मानसस्त्रिष्टुक् ।
त्रिष्टुग् ग्रैष्मी । ग्रैष्मी त्रिष्टुभः । त्रिष्टुभ ऐडम् । ऐडमैडात् ।
ऐडादन्तर्यामः । अन्तर्यामोऽन्तर्यामात् । अन्तर्याम इत्यन्तः - यामः ।
अन्तर्यामात् पञ्चदशः । अन्तर्यामादित्यन्तः - यामात् । पञ्चदशः
पञ्चदशात् । पञ्चदश इति पञ्च - दशः । पञ्चदशाद् बृहत् ।
पञ्चदशादिति पञ्च - दशात् । बृहद् बृहतः । बृहतो भरद्वाजः ।
भरद्वाज ऋषिः । ऋषिः प्रजापतिगृहीतया । प्रजापतिगृहीतया त्वया ।
प्रजापतिगृहीतयेति प्रजापति - गृहीतया । त्वया मनः ।
मनो गृह्णामि । **2 (50/67)**

T.S.4.3.2.2 - Kramam

गृह्णामि प्रजाभ्यः । प्रजाभ्योऽयम् । प्रजाभ्य इति प्र – जाभ्यः ।
अयम् पश्चात् । पश्चाद् विश्वव्यचाः । विश्वव्यचास्तस्य । विश्वव्यचा
इति विश्व – व्यचाः । तस्य चक्षुः । चक्षुर् वैश्वव्यचसम् ।
वैश्वव्यचसम् ँवर्.षाणि । वैश्वव्यचसमिति वैश्व – व्यचसम् ।
वर्.षाणि चाक्षुषाणि । चाक्षुषाणि जगती । जगती वार्.षी । वार्.षी
जगत्याः । जगत्या ऋक्षमम् । ऋक्षममृक्षमात् । ऋक्षमाच्छुक्रः ।
शुक्रः शुक्रात् । शुक्राथ् सप्तदशः । सप्तदशः सप्तदशात् ।
सप्तदश इति सप्त – दशः । सप्तदशाद् वैरूपम् । सप्तदशादिति
सप्त – दशात् । वैरूपं ँवैरूपात् । वैरूपाद् विश्वामित्रः । विश्वामित्र
ऋषिः । विश्वामित्र इति विश्व – मित्रः । ऋषिः प्रजापतिगृहीतया ।
प्रजापतिगृहीतया त्वया । प्रजापतिगृहीतयेति प्रजापति – गृहीतया ।
त्वया चक्षुः । चक्षुर् गृह्णामि । गृह्णामि प्रजाभ्यः । प्रजाभ्य इदम् ।
प्रजाभ्य इति प्र – जाभ्यः । इदमुत्तरात् । उत्तराथ् सुवः ।
उत्तरादित्युत् – तरात् । सुवस्तस्य । तस्य श्रोत्रम् । श्रोत्रꣳ सौवम् ।

सौव॒ꣳ श॒रत् । श॒रच्छ्रौ॒त्री । श्रौ॒त्र्य॑नु॒ष्टुप् । अ॒नु॒ष्टुप्छा॑र॒दी ।

अ॒नु॒ष्टु॑बित्यनु – स्तुप् । शा॒र॒द्य॑नु॒ष्टुभः॑ । अ॒नु॒ष्टुभः॑ स्वा॒रम् । अ॒नु॒ष्टु॒भ

इत्य॑नु–स्तु॑भः । स्वा॒र७ स्वा॒रात् । स्वा॒रान् म॒न्थी । म॒न्थी म॒न्थिनः॑ ।

म॒न्थि॑न एक॒वि॒ꣳ॒शः । ए॒क॒वि॒ꣳ॒श॑ ए॒क॒वि॒ꣳ॒शात् ।

ए॒क॒वि॒ꣳ॒श इत्ये॑क – वि॒ꣳ॒शः । ए॒क॒वि॒ꣳ॒शाद् वै॑रा॒जम् ।

ए॒क॒वि॒ꣳ॒शादित्ये॑क – वि॒ꣳ॒शात् । वै॒रा॒जं ँवै॑रा॒जात् ।

वै॒रा॒जाज् ज॒मद॑ग्निः । ज॒मद॑ग्नि॒र्. ऋषिः॑ ।

ऋषिः॑ प्र॒जाप॑तिगृहीतया ( ) । प्र॒जाप॑तिगृहीतया॒ त्वया᳚ ।

प्र॒जाप॑तिगृहीत॒येति॑ प्र॒जाप॑ति – गृ॒ही॒त॒या । **3 (50/64)**

<u>T.S.4.3.2.3 - Kramam</u>

त्वया॒ श्रोत्र᳚म् । श्रोत्र॑म् गृह्णामि । गृ॒ह्णा॒मि॒ प्र॒जाभ्यः॑ । प्र॒जाभ्य॑ इ॒यम् ।

प्र॒जाभ्य॒ इति॑ प्र – जाभ्यः॑ । इ॒यमु॒परि॑ । उ॒परि॑ म॒तिः । म॒तिस्तस्यै᳚ ।

तस्यै॒ वाक् । वाङ् मा॒ती । मा॒ती हे॑म॒न्तः । हे॒म॒न्तो वा᳚च्याय॒नः ।

वा॒च्या॒य॒नः प॒ङ्क्तिः । प॒ङ्क्तिर्. है॑म॒न्ती । है॒म॒न्ती प॒ङ्क्त्यै । प॒ङ्क्त्यै

नि॒धन॑वत् । नि॒धन॑वन् नि॒धन॑वतः । नि॒धन॑व॒दिति॑ नि॒धन॑ – व॒त् ।

निधनवत आग्रयणः । निधनवत इति निधन – वतः । आग्रयण

आग्रयणात् । आग्रयणात् त्रिणवत्रयस्त्रि॒ꣳशौ । त्रिणवत्रयस्त्रि॒ꣳशौ

त्रिणवत्रयस्त्रि॒ꣳशाभ्याम् । त्रिणवत्रयस्त्रि॒ꣳशाविति

त्रिणव – त्रयस्त्रि॒ꣳशौ । त्रिणवत्रयस्त्रि॒ꣳशाभ्याꣳ शाक्वररैवते ।

त्रिणवत्रयस्त्रि॒ꣳशाभ्यामिति त्रिणव – त्रयस्त्रि॒ꣳशाभ्याम् ।

शाक्वररैवते शाक्वररैवताभ्याम् । शाक्वररैवते इति शाक्वर–रैवते ।

शाक्वररैवताभ्यां ँविश्वकर्मा । शाक्वररैवताभ्यामिति

शाक्वर – रैवताभ्याम् । विश्वकर्म ऋषिः । विश्वकर्मेति विश्व–कर्मा ।

ऋषिः प्रजापतिगृहीतया । प्रजापतिगृहीतया त्वया ।

प्रजापतिगृहीतयेति प्रजापति – गृहीतया । त्वया वाचम् । वाचम्

गृह्णामि । गृह्णामि प्रजाभ्यः । प्रजाभ्य इति प्र – जाभ्यः ॥ **4** (**30/39**)

(त्वया मनो–जमदग्निर्.ऋषिः प्रजापतिगृहीतया–त्रि॒ꣳशच्च) (A2)

T.S.4.3.3.1 - Kramam

प्राची दिशाम् । दिशां ँवसन्तः । वसन्त ऋतूनाम् । ऋतूनामग्निः ।

अग्निर् देवता । देवता ब्रह्म । ब्रह्म द्रविणम् । द्रविणम् त्रिवृत् ।

त्रिवृथ् स्तोमः । त्रिवृदिति त्रि – वृत् । स्तोमः सः । स उ ।

उ पञ्चदशवर्तनिः । पञ्चदशवर्तनि स्त्र्यविः । पञ्चदशवर्तनिरिति पञ्चदश - वर्तनिः । त्र्यविर् वयः । त्र्यविरिति त्रि - अविः । वयः कृतम् । कृतमयानाम् । अयानाम् पुरोवातः । पुरोवातो वातः । पुरोवात इति पुरः - वातः । वातः सानगः । सानग ऋषिः । ऋषिर् दक्षिणा । दक्षिणा दिशाम् । दिशाम् ग्रीष्मः । ग्रीष्म ऋतूनाम् । ऋतूनामिन्द्रः । इन्द्रो देवता । देवता क्षत्रम् । क्षत्रम् द्रविणम् । द्रविणम् पञ्चदशः । पञ्चदशः स्तोमः । पञ्चदश इति पञ्च - दशः । स्तोमः सः । स उ । उ सप्तदशवर्तनिः । सप्तदशवर्तनिर् दित्यवाट् । सप्तदशवर्तनिरिति सप्तदश-वर्तनिः । दित्यवाड् वयः । दित्यवाडिति दित्य - वाट् । वयस्त्रेता । त्रेताऽयानाम् । अयानाम् दक्षिणाद्वातः । दक्षिणाद्वातो वातः । दक्षिणाद्वात इति दक्षिणात् - वातः । वातः सनातनः । सनातन ऋषिः । सनातन इति सना - तनः । ऋषिः प्रतीची । प्रतीची दिशाम् । दिशां ँवर्.षाः । वर्.षा ऋतूनाम् । ऋतूनां ँविश्वे । विश्वे देवाः । देवा देवता । देवता विट् । विड् द्रविणम् । **5** (**50/59**)

T.S.4.3.3.2 - Kramam

द्रविण॒ꣳ सप्तद॒शः । स॒प्त॒द॒शः स्तोमः॑ । स॒प्त॒द॒श इति॑

सप्त – द॒शः । स्तोम॒स्सः । स उ॑ । उ॒वे॒क॒वि॒ꣳ॒श॑वर्तनिः ।

ए॒क॒वि॒ꣳ॒शव॑र्तनि स्त्रिव॒थ्सः । ए॒क॒वि॒ꣳ॒शव॑र्तनि॒रित्ये॑कवि॒ꣳ॒श–व॒र्त॒निः ।

त्रि॒व॒थ्सो वयः॑ । त्रि॒व॒थ्स इति॑ त्रि – व॒थ्सः । वयो॑ द्वाप॒रः ।

द्वा॒प॒रो॑ऽयानाम् । अया॑नाम् पश्चाद्वा॒तः । प॒श्चा॒द्वा॒तो वातः॑ । प॒श्चा॒द्वा॒त

इति॑ पश्चात् – वा॒तः । वातो॑ऽह॒भूनः॑ । अ॒ह॒भू॒न ऋषिः॑ । ऋषि॑रु॒दीची ।

उदी॑ची दि॒शाम् । दि॒शाꣳ श॒रत् । श॒रदृ॒तू॒नाम् । ऋ॒तू॒नाम् मि॒त्रावरु॑णौ ।

मि॒त्रावरु॑णौ दे॒वता᳚ । मि॒त्रावरु॑णा॒विति॑ मि॒त्रा – वरु॑णौ । दे॒वता पु॒ष्टम् ।

पु॒ष्टम् द्रवि॑णम् । द्रवि॑णमेकवि॒ꣳ॒शः । ए॒क॒वि॒ꣳ॒शः स्तोमः॑ । ए॒क॒वि॒ꣳ॒श

इत्ये॑क – वि॒ꣳ॒शः । स्तोम॒स्सः । स उ॑ । उ॒ त्रि॒णव॑वर्तनिः ।

त्रि॒णव॑वर्तनि स्तु॒र्य॑वाट् । त्रि॒णव॑वर्तनि॒रिति॑ त्रि॒णव – व॒र्त॒निः । तु॒र्य॒वाड्

वयः॑ । तु॒र्य॒वा॑डिति॑ तुर्य–वाट् । वय॑ आस्क॒न्दः । आ॒स्क॒न्दो᳚ऽयानाम् ।

आ॒स्क॒न्द इत्या᳚ – स्क॒न्दः । अया॑नामु॒त्तराद्वा॒तः । उ॒त्त॒रा॒द्वा॒तो वातः॑ ।

उ॒त्त॒रा॒द्वा॒त इत्यु॑त्तरात् – वा॒तः । वातः॑ प्र॒त्नः । प्र॒त्न ऋषिः॑ ।

ऋषिरूर्द्ध्वा । ऊर्द्ध्वा दिशाम् । दिशाꣳ हेमन्तशिशिरौ ।

हेमन्तशिशिरावृतूनाम् । हेमन्तशिशिराविति हेमन्त – शिशिरौ ।

ऋतूनाम् बृहस्पतिः । बृहस्पतिर् देवता । देवता वर्चः ।

वर्चो द्रविणम् । द्रविणम् त्रिणवः । त्रिणवः स्तोमः । त्रिणव इति

त्रि – नवः । स्तोमः सः । स उ । उ त्रयस्त्रिꣳशवर्तनिः ।

त्रयस्त्रिꣳशवर्तनिः पष्ठवात् । त्रयस्त्रिꣳशवर्तनिरिति

त्रयस्त्रिꣳश – वर्तनिः । पष्ठवाद् वयः ( ) । पष्ठवादिति पष्ठ – वात् ।

वयोऽभिभूः । अभिभूरयानाम् । अभिभूरित्यभि – भूः । अयानाम्

ँविष्वग्वातः । विष्वग्वातो वातः । विष्वग्वात इति विष्वक् – वातः ।

वातः सुपर्णः । सुपर्ण ऋषिः । सुपर्ण इति सु–पर्णः । ऋषिः पितरः ।

पितरः पितामहाः । पितामहाः परे । परेऽवरे । अवरे ते । ते नः ।

नः पान्तु । पान्तु ते । ते नः । नोऽवन्तु । अवन्त्वस्मिन्न् । अस्मिन्

ब्रह्मन्न् । ब्रह्मन्नस्मिन्न् । अस्मिन् क्षत्रे । क्षत्रेऽस्याम् । अस्यामाशिषि ।

आशिष्यस्याम् । आशिषीत्या – शिषि । अस्याम् पुरोधायाम् ।

पुरोधायामस्मिन्न् । पुरोधायामिति पुरः – धायाम् । अस्मिन् कर्मन्न् ।

कर्मन्नस्याम् । अस्याम् देवहूत्याम् ।

देवहूत्यामिति देव – हूत्याम् ॥ 6 (78/97)

(विट् – पष्ठवाद् वयो – ऽष्टाविꣳशतिश्च) (A3)

T.S.4.3.4.1 - Kramam

ध्रुवक्षितिर् ध्रुवयोनिः । ध्रुवक्षितिरिति ध्रुव – क्षितिः । ध्रुवयोनिर्

ध्रुवा । ध्रुवयोनिरिति ध्रुव – योनिः । ध्रुवाऽसि । असि ध्रुवाम् ।

ध्रुवां ँयोनिम् । योनिमा । आ सीद । सीद साद्ध्या । साद्ध्येति

साद्ध्या ॥ उक्षस्य केतुम् । केतुम् प्रथमम् । प्रथमम् पुरस्तात् ।

पुरस्तादश्विना । अश्विनाऽद्ध्वर्यू । अद्ध्वर्यू सादयताम् ।

अद्ध्वर्यू इत्यद्ध्वर्यू । सादयतामिह । इह त्वा । त्वेति त्वा ॥

स्वे दक्षे । दक्षे दक्षपिता । दक्षपितेह । दक्षपितेति दक्ष – पिता ।

इह सीद । सीद देवत्रा । देवत्रा पृथिवी । देवत्रेति देव – त्रा ।

पृथिवी बृहती । बृहती रराणा । रराणेति रराणा ॥ स्वासस्था तनुवा ।

स्वासस्थेति सु – आसस्था । तनुवा सम् । सं ँविशस्व ।

विशस्व पिता । पितेव । इवैधि । एधि सूनवे । सूनव आ ।

आ सुशेवा । सुशेवाऽश्विना । सुशेवेति सु – शेवा ।

अ॒श्विना᳚ऽद्ध्व॒र्यू । अ॒द्ध्व॒र्यू सा॑दयताम् । अ॒द्ध्व॒र्यू इत्य॑द्ध्व॒र्यू ।

सा॒द॒य॒ता॒मि॒ह । इ॒ह त्वा᳚ । त्वेति॑ त्वा ॥ कु॒ला॒यिनी॒ वसु॑मती ।

वसु॑मती वयो॒धाः । वसु॑म॒तीति॒ वसु॑ – म॒ती॒ । व॒यो॒धा र॒यिम् ।

व॒यो॒धा इति॑ वयः – धाः । र॒यिम् नः॑ । नो॒ व॒र्द्ध॒ । व॒र्द्ध॒ ब॒हु॒लम् ।

ब॒हु॒ल॒ꣳ सु॒वीर᳚म् । सु॒वी॒रमिति॑ सु – वीर᳚म् ॥ **7 (50/60)**

T.S.4.3.4.2 - Kramam

अपाम॑तिम् । अम॑तिम् दु॒र्म॒तिम् । दु॒र्म॒तिम् बाध॑माना । दु॒र्म॒तिमिति॑

दुः – म॒तिम् । बाध॑माना रा॒यः । रा॒यस्पोषे᳚ । पोषे॑ य॒ज्ञप॑तिम् ।

य॒ज्ञप॑तिमा॒भज॑न्ती । य॒ज्ञप॑ति॒मिति॑ य॒ज्ञ – प॒ति॒म् । आ॒भज॑न्ती॒ सुवः॑ ।

आ॒भ॒जन्तीत्या᳚ – भज॑न्ती । सुव॑र् धेहि । धे॒हि॒ यज॑मानाय ।

यज॑मनाय॒ पोष᳚म् । पोष॑म॒श्विना᳚ । अ॒श्विना᳚ऽद्ध्व॒र्यू । अ॒द्ध्व॒र्यू

सा॑दयताम् । अ॒द्ध्व॒र्यू इत्य॑द्ध्व॒र्यू । सा॒द॒य॒ता॒मि॒ह । इ॒ह त्वा᳚ । त्वेति॑

त्वा ॥ अ॒ग्नेः पुरी॑षम् । पुरी॑षमसि । अ॒सि॒ दे॒व॒यानी᳚ । दे॒व॒यानी॒ ताम् ।

दे॒व॒यानीति॑ देव – यानी᳚ । ताम् त्वा᳚ । त्वा॒ विश्वे᳚ । विश्वे॑ अ॒भि ।

अ॒भि गृ॑णन्तु । गृ॒ण॒न्तु॒ दे॒वाः । दे॒वा इति॑ दे॒वाः ॥

स्तोम॑पृष्ठा घृ॒तव॑ती । स्तोम॑पृ॒ष्ठेति॒ स्तोम॑ – पृ॒ष्ठा॒ । घृ॒तव॑ती॒ह ।

घृतवतीति घृत – वती । इह सीद । सीद प्रजावत् । प्रजावदस्मे ।
प्रजावदिति प्रजा – वत् । अस्मे द्रविणा । अस्मे इत्यस्मे । द्रविणा ।
आ यजस्व । यजस्वाश्विना । अश्विनाऽद्ध्वर्यू । अद्ध्वर्यू
सादयताम् । अद्ध्वर्यू इत्यद्ध्वर्यू । सादयतामिह । इह त्वा । त्वेति
त्वा ॥ दिवो मूर्द्धा । मूर्द्धाऽसि । असि पृथिव्याः । पृथिव्या नाभिः ।
नाभिर् विष्टम्भनी । विष्टम्भनी दिशाम् । विष्टम्भनीति वि – स्तम्भनी ।
दिशामधिपत्नी । अधिपत्नी भुवनानाम् । अधिपत्नीत्यधि – पत्नी ।
भुवनानामिति भुवनानाम् ॥ **8 (50/62)**

<u>T.S.4.3.4.3 - Kramam</u>

ऊर्मिर् द्रप्सः । द्रप्सो अपाम् । अपामसि । असि विश्वकर्मा ।
विश्वकर्मा ते । विश्वकर्मेति विश्व – कर्मा । त ऋषिः । ऋषिरश्विना ।
अश्विनाऽद्ध्वर्यू । अद्ध्वर्यू सादयताम् । अद्ध्वर्यू इत्यद्ध्वर्यू ।
सादयतामिह । इह त्वा । त्वेति त्वा ॥ सजूर्. ऋतुभिः । सजूरिति
स – जूः । ऋतुभिः सजूः । ऋतुभिरित्यृतु–भिः । सजूर् विधाभिः ।
सजूरिति स – जूः । विधाभिः सजूः । विधाभिरिति वि – धाभिः ।
सजूर् वसुभिः । सजूरिति स – जूः । वसुभिः सजूः ।

वसुभिरिति वसु – भिः । सजू रुद्रैः । सजूरिति स – जूः ।

रुद्रैः सजूः । सजूरादित्यैः । सजूरिति स – जूः । आदित्यैः सजूः ।

सजूर् विश्वैः । सजूरिति स – जूः । विश्वैर् देवैः । देवैः सजूः ।

सजूर् देवैः । सजूरिति स – जूः । देवैः सजूः । सजूर् देवैः ।

सजूरिति स – जूः । देवैर् वयोनाधैः । वयोनाधैरग्नये ।

वयोनाधैरिति वयः – नाधैः । अग्नये त्वा । त्वा वैश्वानराय ।

वैश्वानरायाश्विना । अश्विनाऽद्ध्वर्यू । अद्ध्वर्यू सादयताम् । अद्ध्वर्यू

इत्यद्ध्वर्यू । सादयतामिह । इह त्वा । त्वेति त्वा ॥ प्राणम् मे ।

प्राणमिति प्र – अनम् । मे पाहि । पाह्यपानम् । अपानम् मे ।

अपानमित्यप – अनम् । मे पाहि । पाहि व्यानम् । व्यानम् मे ।

व्यानमिति वि – अनम् । मे पाहि । पाहि चक्षुः । चक्षुर् मे ।

म उर्व्या ( ) । उर्व्या वि । वि भाहि । भाहि श्रोत्रम् । श्रोत्रम् मे ।

मे श्लोकय । श्लोकयापः । अपस्पिन्व । पिन्वौषधीः । ओषधीर्

जिन्व । जिन्व द्विपात् । द्विपात् पाहि । द्विपादिति द्वि – पात् ।

पाहि चतुष्पात् । चतुष्पादव । चतुष्पादिति चतुः - पात् ।
अव दिवः । दिवो वृष्टिम् । वृष्टिमा । एरय । ईरयेतीरय ॥ 9 (67/87)

(सुवीरं - भुवनाना - मुर्व्या - सप्तदश च) (A4)

T.S.4.3.5.1 - Kramam

त्र्यविर् वयः । त्र्यविरिति त्रि - अविः । वयस्त्रिष्टुप् । त्रिष्टुप् छन्दः ।
छन्दो दित्यवाट् । दित्यवाड् वयः । दित्यवाडिति दित्य - वाट् ।
वयो विराट् । विराट् छन्दः । विराडिति वि-राट् । छन्दः पञ्चाविः ।
पञ्चाविर् वयः । पञ्चाविरिति पञ्च - अविः । वयो गायत्री ।
गायत्री छन्दः । छन्दस्त्रिवथ्सः । त्रिवथ्सो वयः । त्रिवथ्स इति
त्रि - वथ्सः । वय उष्णिहा । उष्णिहा छन्दः । छन्दस्तुर्यवाट् ।
तुर्यवाड् वयः । तुर्यवाडिति तुर्य-वाट् । वयोऽनुष्टुप् । अनुष्टुप् छन्दः ।
अनुष्टुबित्यनु - स्तुप् । छन्दः पष्ठवात् । पष्ठवाद् वयः । पष्ठवादिति
पष्ठ - वात् । वयो बृहती । बृहती छन्दः । छन्द उक्षा । उक्षा वयः ।
वयः सतोबृहती । सतोबृहती छन्दः । सतोबृहतीति सतः - बृहती ।
छन्द ऋषभः । ऋषभो वयः । वयः ककुत् । ककुच्छन्दः ।
छन्दो धेनुः । धेनुर् वयः । वयो जगती । जगती छन्दः ।

छन्दोऽनड्वान् । अनड्वान्. वयः । वयः पङ्क्तिः । पङ्क्ति श्छन्दः ।
छन्दो बस्तः । बस्तो वयः । वयो विवलम् । विवलम् छन्दः ।
विवलमिति वि – वलम् । छन्दो वृष्णिः । वृष्णिर् वयः ।
वयो विशालम् । विशालम् छन्दः । विशालमिति वि – शालम् ।
छन्दः पुरुषः । पुरुषो वयः ( ) । वयस्तन्द्रम् । तन्द्रम् छन्दः ।
छन्दो व्याघ्रः । व्याघ्रो वयः । वयोऽनाधृष्टम् । अनाधृष्टम् छन्दः ।
अनाधृष्टमित्यना – धृष्टम् । छन्दः सिꣳहः । सिꣳहो वयः ।
वय श्छदिः । छदि श्छन्दः । छन्दो विष्टम्भः । विष्टम्भो वयः ।
विष्टम्भ इति वि – स्तम्भः । वयोऽधिपतिः । अधिपति श्छन्दः ।
अधिपतिरित्यधि – पतिः । छन्दः क्षत्रम् । क्षत्रम् ँवयः ।
वयो मयन्दम् । मयन्दम् छन्दः । छन्दो विश्वकर्मा । विश्वकर्मा वयः ।
विश्वकर्मेति विश्व – कर्मा । वयः परमेष्ठी । परमेष्ठी छन्दः ।
छन्दो मूर्द्धा । मूर्द्धा वयः । वयः प्रजापतिः । प्रजापति श्छन्दः ।
प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । छन्द इति छन्दः ॥ **10** (**76/92**)

(पुरुषो वयः – षड् विꣳशतिश्च) (A5)

T.S.4.3.6.1 - Kramam

इन्द्राग्नी अव्यथमानाम् । इन्द्राग्नी इतीन्द्र – अग्नी ।
अव्यथमानामिष्टकाम् । इष्टकाम् दृꣳहतम् । दृꣳहतं ँयुवम् । युवमिति
युवम् ॥ पृष्ठेन द्यावापृथिवी । द्यावापृथिवी अन्तरिक्षम् । द्यावापृथिवी
इति द्यावा – पृथिवी । अन्तरिक्षम् च । च वि । वि बाधताम् ।
बाधतामिति बाधताम् ॥ विश्वकर्मा त्वा । विश्वकर्मेति विश्व – कर्मा ।
त्वा सादयतु । सादयत्वन्तरिक्षस्य । अन्तरिक्षस्य पृष्ठे । पृष्ठे
व्यचस्वतीम् । व्यचस्वतीम् प्रथस्वतीम् । प्रथस्वतीम् भास्वतीम् ।
भास्वतीꣳ सूरिमतीम् । सूरिमतीमा । सूरिमतीमिति सूरि – मतीम् ।
आ या । या द्याम् । द्याम् भासि । भास्या । आ पृथिवीम् ।
पृथिवीमा । ओरु । उर्वन्तरिक्षम् । अन्तरिक्षमन्तरिक्षम् । अन्तरिक्षं
ँयच्छ । यच्छान्तरिक्षम् । अन्तरिक्षम् दृꣳह । दृꣳहान्तरिक्षम् ।
अन्तरिक्षम् मा । मा हिꣳसीः । हिꣳसीर् विश्वस्मै । विश्वस्मै प्राणाय ।
प्राणायापानाय । प्राणायेति प्र – अनाय । अपानाय व्यानाय ।
अपानायेत्यप – अनाय । व्यानायोदानाय । व्यानायेति वि – अनाय ।
उदानाय प्रतिष्ठायै । उदानायेत्युत् – अनाय । प्रतिष्ठायै चरित्राय ।

प्रतिष्ठाया इति प्रति - स्थायै । चरित्राय वायुः । वायुस्त्वा । त्वाऽभि ।

अभि पातु । पातु मह्या । मह्या स्वस्त्या । स्वस्त्या छर्दिषा ।

छर्दिषा शन्तमेन । **11** (**50/59**)

T.S.4.3.6.2 - Kramam

शन्तमेन तया । शन्तमेनेति शम् - तमेन । तया देवतया ।

देवतयाऽङ्गिरस्वत् । अङ्गिरस्वद् ध्रुवा । ध्रुवा सीद ।

सीदेति सीद ॥ राज्ञ्यसि । असि प्राची । प्राची दिक् । दिग् विराट् ।

विराडसि । विराडिति वि - राट् । असि दक्षिणा । दक्षिणा दिक् ।

दिख् सम्राट् । सम्राडसि । सम्राडिति सम् - राट् । असि प्रतीची ।

प्रतीची दिक् । दिख् स्वराट् । स्वराडसि । स्वराडिति स्व - राट् ।

अस्युदीची । उदीची दिक् । दिगधिपत्नी । अधिपत्न्यसि ।

अधिपत्नीत्यधि - पत्नी । असि बृहती । बृहती दिक् । दिगायुः ।

आयुर् मे । मे पाहि । पाहि प्राणम् । प्राणम् मे ।

प्राणमिति प्र - अनम् । मे पाहि । पाह्यपानम् । अपानम् मे ।

अपानमित्यप - अनम् । मे पाहि । पाहि व्यानम् । व्यानम् मे ।

व्यानमिति वि - अनम् । मे पाहि । पाहि चक्षुः । चक्षुर् मे ।
मे पाहि । पाहि श्रोत्रम् । श्रोत्रम् मे । मे पाहि । पाहि मनः ।
मनो मे । मे जिन्व । जिन्व वाचम् । वाचम् मे । मे पिन्व ( ) ।
पिन्वात्मानम् । आत्मानम् मे । मे पाहि । पाहि ज्योतिः ।
ज्योतिर् मे । मे यच्छ । यच्छेति यच्छ ॥ **12 (56/64)**

(छर्दिषा - पिन्व - षट्च) (A6)

T.S.4.3.7.1 - Kramam

मा छन्दः । छन्दः प्रमा । प्रमा छन्दः । प्रमेति प्र - मा ।
छन्दः प्रतिमा । प्रतिमा छन्दः । प्रतिमेति प्रति–मा । छन्दोऽस्रीविः ।
अस्रीवि श्छन्दः । छन्दः पङ्क्तिः । पङ्क्ति श्छन्दः । छन्द उष्णिहा ।
उष्णिहा छन्दः । छन्दो बृहती । बृहती छन्दः । छन्दोऽनुष्टुप् । अनुष्टुप्
छन्दः । अनुष्टुबित्यनु - स्तुप् । छन्दो विराट् । विराट् छन्दः ।
विराडिति वि - राट् । छन्दो गायत्री । गायत्री छन्दः । छन्दस्त्रिष्टुप् ।
त्रिष्टुप् छन्दः । छन्दो जगती । जगती छन्दः । छन्दः पृथिवी ।
पृथिवी छन्दः । छन्दोऽन्तरिक्षम् । अन्तरिक्षम् छन्दः । छन्दो द्यौः ।
द्यौ श्छन्दः । छन्दः समाः । समा श्छन्दः । छन्दो नक्षत्राणि ।

नक्षत्राणि छन्दः । छन्दो मनः । मन श्छन्दः । छन्दो वाक् । वाक् छन्दः । छन्दः कृषिः । कृषि श्छन्दः । छन्दो हिरण्यम् । हिरण्यम् छन्दः । छन्दो गौः । गौ श्छन्दः । छन्दोऽजा । अजा छन्दः । छन्दो ऽश्वः । अश्व श्छन्दः । छन्द इति छन्दः ॥ अग्निर् देवता । देवता वातः । **13 (50/54)**

T.S.4.3.7.2 - Kramam

वातो देवता । देवता सूर्यः । सूर्यो देवता । देवता चन्द्रमाः । चन्द्रमा देवता । देवता वसवः । वसवो देवता । देवता रुद्राः । रुद्रा देवता । देवताऽऽदित्याः । आदित्या देवता । देवता विश्वे । विश्वे देवाः । देवा देवता । देवता मरुतः । मरुतो देवता । देवता बृहस्पतिः । बृहस्पतिर् देवता । देवतेन्द्रः । इन्द्रो देवता । देवता वरुणः । वरुणो देवता । देवता मूर्द्धा । मूर्द्धाऽसि । असि राट् । राड् ध्रुवा । ध्रुवा ऽसि । असि धरुणा । धरुणा यन्त्री । यन्त्र्यसि । असि यमित्री । यमित्रीषे । इषे त्वा । त्वोर्जे । ऊर्जे त्वा । त्वा कृष्यै । कृष्यै त्वा । त्वा क्षेमाय । क्षेमाय त्वा । त्वा यन्त्री । यन्त्री राट् । राड् ध्रुवा । ध्रुवाऽसि । असि धरणी । धरणी धर्त्री । धर्त्र्यसि । असि धरित्री । धरित्र्यायुषे ( ) ।

आयुषे त्वा । त्वा वर्चसे । वर्चसे त्वा । त्वौजसे । ओजसे त्वा ।
त्वा बलाय । बलाय त्वा । त्वेति त्वा ॥ **14** (**56/56**)

(देवता – ऽयुषे त्वा – षट्च) (A7)

T.S.4.3.8.1 - Kramam

आशुस्त्रिवृत् । त्रिवृद् भान्तः । त्रिवृदिति त्रि – वृत् ।
भान्तः पञ्चदशः । पञ्चदशो व्योम । पञ्चदश इति पञ्च–दशः ।
व्योम सप्तदशः । व्योमेति वि – ओम । सप्तदशः प्रतूर्तिः ।
सप्तदश इति सप्त–दशः । प्रतूर्तिरष्टादशः । प्रतूर्तिरिति प्र – तूर्तिः ।
अष्टादशस्तपः । अष्टादश इत्यष्टा – दशः । तपो नवदशः ।
नवदशोऽभिवर्तः । नवदश इति नव–दशः । अभिवर्तः सविꣳशः ।
अभिवर्त इत्यभि – वर्तः । सविꣳशो धरुणः । सविꣳश इति
स – विꣳशः । धरुण एकविꣳशः । एकविꣳशो वर्चः । एकविꣳश
इत्येक – विꣳशः । वर्चो द्वाविꣳशः । द्वाविꣳशः सम्भरणः ।
सम्भरणस्त्रयोविꣳशः । सम्भरण इति सम् – भरणः । त्रयोविꣳशो
योनिः । त्रयोविꣳश इति त्रयः – विꣳशः । योनिश्चतुर्विꣳशः ।
चतुर्विꣳशो गर्भाः । चतुर्विꣳश इति चतुः – विꣳशः ।

गर्भाः पञ्चवि॒ꣳ॒शः । प॒ञ्च॒वि॒ꣳ॒श ओजः । प॒ञ्च॒वि॒ꣳ॒श इति

पञ्च - वि॒ꣳ॒शः । ओजस्त्रि॒णवः । त्रि॒णवः क्रतुः । त्रि॒णव इति

त्रि - न॒वः । क्रतुरेकत्रि॒ꣳ॒शः । ए॒क॒त्रि॒ꣳ॒शः प्रति॒ष्ठा । ए॒क॒त्रि॒ꣳ॒श

इत्येक - त्रि॒ꣳ॒शः । प्रति॒ष्ठा त्रयस्त्रि॒ꣳ॒शः । प्रति॒ष्ठेति प्रति - स्था ।

त्र॒य॒स्त्रि॒ꣳ॒शो ब्र॒द्ध्नस्य । त्र॒य॒स्त्रि॒ꣳ॒श इति त्रयः - त्रि॒ꣳ॒शः ।

ब्र॒द्ध्नस्य वि॒ष्टपम् । वि॒ष्टपम् चतुस्त्रि॒ꣳ॒शः । च॒तु॒स्त्रि॒ꣳ॒शो नाकः ।

च॒तु॒स्त्रि॒ꣳ॒श इति चतुः - त्रि॒ꣳ॒शः । नाकः षट्त्रि॒ꣳ॒शः । ष॒ट्त्रि॒ꣳ॒शो

वि॒वर्तः । ष॒ट्त्रि॒ꣳ॒श इति षट् - त्रि॒ꣳ॒शः । वि॒व॒र्तोऽष्टाचत्वारि॒ꣳ॒शः ।

वि॒व॒र्त इति वि - व॒र्तः । अ॒ष्टा॒च॒त्वा॒रि॒ꣳ॒शो ध॒र्त्रः ।

अ॒ष्टा॒च॒त्वा॒रि॒ꣳ॒श इत्यष्टा - च॒त्वा॒रि॒ꣳ॒शः । ध॒र्त्रश्चतुष्टो॒मः ।

च॒तु॒ष्टो॒म इति चतुः - स्तो॒मः ॥ **15** (**37/59**)

(आ॒शुः स॒प्तत्रि॑ꣳशत्) (A8)

T.S.4.3.9.1 - Kramam

अ॒ग्नेर् भा॒गः । भा॒गोऽसि । अ॒सि दी॒क्षायाः । दी॒क्षाया॒ आधिपत्यम् ।

आधिपत्य॒म् ब्रह्म । आधिपत्य॒मित्याधि - प॒त्य॒म् । ब्रह्म स्पृ॒तम् ।

स्पृतम् त्रिवृत् । त्रिवृथ् स्तोमः । त्रिवृदिति त्रि – वृत् ।
स्तोम इन्द्रस्य । इन्द्रस्य भागः । भागोऽसि । असि विष्णोः ।
विष्णोराधिपत्यम् । आधिपत्यम् क्षत्रम् । आधिपत्यमित्याधि–पत्यम् ।
क्षत्रꣳ स्पृतम् । स्पृतम् पञ्चदशः । पञ्चदशः स्तोमः । पञ्चदश
इति पञ्च – दशः । स्तोमो नृचक्षसाम् । नृचक्षसाम् भागः ।
नृचक्षसामिति नृ – चक्षसाम् । भागोऽसि । असि धातुः ।
धातुराधिपत्यम् । आधिपत्यम् जनित्रम् । आधिपत्यमित्याधि–पत्यम् ।
जनित्रꣳ स्पृतम् । स्पृतꣳ सप्तदशः । सप्तदशः स्तोमः । सप्तदश
इति सप्त – दशः । स्तोमो मित्रस्य । मित्रस्य भागः । भागोऽसि ।
असि वरुणस्य । वरुणस्याधिपत्यम् । आधिपत्यम् दिवः ।
आधिपत्यमित्याधि – पत्यम् । दिवो वृष्टिः । वृष्टिर् वाताः ।
वाताः स्पृताः । स्पृता एकविꣳशः । एकविꣳशः स्तोमः ।
एकविꣳश इत्येक – विꣳशः । स्तोमोऽदित्यै । अदित्यै भागः ।
भागोऽसि । असि पूष्णः । पूष्ण आधिपत्यम् । आधिपत्यमोजः ।
आधिपत्यमित्याधि – पत्यम् । ओजः स्पृतम् । स्पृतम् त्रिणवः ।

त्रिणवः स्तोमः । त्रिणव इति त्रि – नवः । स्तोमो वसूनाम् ।

वसूनाम् भागः । भागोऽसि ( ) । असि रुद्राणाम् । 16 (50/61)

T.S.4.3.9.2 - Kramam

रुद्राणामाधिपत्यम् । आधिपत्यम् चतुष्पात् ।

आधिपत्यमित्याधि – पत्यम् । चतुष्पाथ् स्पृतम् । चतुष्पादिति

चतुः – पात् । स्पृतम् चतुर्वि॒ꣳशः । चतुर्वि॒ꣳशः स्तोमः ।

चतुर्वि॒ꣳश इति चतुः – वि॒ꣳशः । स्तोम आदित्यानाम् ।

आदित्यानाम् भागः । भागोऽसि । असि मरुताम् ।

मरुतामाधिपत्यम् । आधिपत्यम् गर्भाः । आधिपत्यमित्याधि–पत्यम् ।

गर्भाः स्पृताः । स्पृताः पञ्चवि॒ꣳशः । पञ्चवि॒ꣳशः स्तोमः ।

पञ्चवि॒ꣳशः इति पञ्च – वि॒ꣳशः । स्तोमो देवस्य ।

देवस्य सवितुः । सवितुर् भागः । भागोऽसि । असि बृहस्पतेः ।

बृहस्पतेराधिपत्यम् । आधिपत्यꣳ समीचीः ।

आधिपत्यमित्याधि – पत्यम् । समीचीर् दिशः । दिशः स्पृताः ।

स्पृताश्चतुष्टोमः । चतुष्टोमः स्तोमः । चतुष्टोम इति चतुः – स्तोमः ।

स्तोमो यावानाम् । यावानाम् भागः । भागोऽसि । अस्ययावानाम् ।

अयावानामाधिपत्यम् । आधिपत्यम् प्रजाः ।

आधिपत्यमित्याधि – पत्यम् । प्रजाः स्पृताः । प्रजा इति प्र – जाः ।

स्पृताश्चतुश्चत्वारि॒ꣳशः । चतुश्चत्वारि॒ꣳशः स्तोमः । चतुश्चत्वारि॒ꣳश

इति चतुः – चत्वारि॒ꣳशः । स्तोम ऋभूणाम् । ऋभूणाम् भागः ।

भागोऽसि । असि विश्वेषाम् । विश्वेषाम् देवानाम् ।

देवानामाधिपत्यम् । आधिपत्यम् भूतम् । आधिपत्यमित्याधि–पत्यम् ।

भूतम् निशान्तम् । निशान्त॒ꣳ स्पृतम् । निशान्तमिति नि – शान्तम् ।

स्पृतम् त्रयस्त्रि॒ꣳशः । त्रयस्त्रि॒ꣳशः स्तोमः । त्रयस्त्रि॒ꣳश

इति त्रयः – त्रि॒ꣳशः । स्तोम इति स्तोमः ॥ **17** (**46/59**)

(वसूनां भागोऽसि – षट्चत्वारि॒ꣳशच्च) (A9)

T.S.4.3.10.1 - Kramam

एकयाऽस्तुवत । अस्तुवत प्रजाः । प्रजा अधीयन्त । प्रजा इति

प्र – जाः । अधीयन्त प्रजापतिः । प्रजापतिरधिपतिः । प्रजापतिरिति

प्रजा – पतिः । अधिपतिरासीत् । अधिपतिरित्यधि – पतिः ।

आसीत् तिसृभिः । तिसृभिरस्तुवत । तिसृभिरिति तिसृ – भिः ।

अस्तुवत ब्रह्म । ब्रह्मासृज्यत । असृज्यत ब्रह्मणः । ब्रह्मणस्पतिः ।

पतिरधिपतिः । अधिपतिरासीत् । अधिपतिरित्यधि - पतिः । आसीत्
पञ्चभिः । पञ्चभिरस्तुवत । पञ्चभिरिति पञ्च - भिः । अस्तुवत
भूतानि । भूतान्यसृज्यन्त । असृज्यन्त भूतानाम् । भूतानाम् पतिः ।
पतिरधिपतिः । अधिपतिरासीत् । अधिपतिरित्यधि - पतिः ।
आसीथ् सप्तभिः । सप्तभिरस्तुवत । सप्तभिरिति सप्त - भिः ।
अस्तुवत सप्तर्.षयः । सप्तर्.षयोऽसृज्यन्त । सप्तर्.षय इति
सप्त-ऋषयः । असृज्यन्त धाता । धाताऽधिपतिः । अधिपतिरासीत् ।
अधिपतिरित्यधि - पतिः । आसीन् नवभिः । नवभिरस्तुवत ।
नवभिरिति नव - भिः । अस्तुवत पितरः । पितरोऽसृज्यन्त ।
असृज्यन्तादितिः । अदितिरधिपत्नी । अधिपत्न्यासीत् ।
अधिपत्नीत्यधि - पत्नी । आसीदेकादशभिः । एकादशभिरस्तुवत ।
एकादशभिरित्येकादश-भिः । अस्तुवतर्तवः । ऋतवोऽसृज्यन्त ।
असृज्यन्तार्तवः । आर्तवोऽधिपतिः । अधिपतिरासीत् ।
अधिपतिरित्यधि - पतिः । आसीत् त्रयोदशभिः ।
त्रयोदशभिरस्तुवत । त्रयोदशभिरिति त्रयोदश - भिः ।

अस्तुवत मासाः । मासा असृज्यन्त । असृज्यन्त सम्ँवथ्सरः ।

सम्ँवथ्सरोऽधिपतिः । सम्ँवथ्सर इति सं – वथ्सरः ।

अधिपतिरासीत् । अधिपतिरित्यधि – पतिः । **18 (50/67)**

T.S.4.3.10.2 - Kramam

आसीत् पञ्चदशभिः । पञ्चदशभिरस्तुवत । पञ्चदशभिरिति

पञ्चदश – भिः । अस्तुवत क्षत्रम् । क्षत्रमसृज्यत । असृज्यतेन्द्रः ।

इन्द्रोऽधिपतिः । अधिपतिरासीत् । अधिपतिरित्यधि – पतिः ।

आसीथ् सप्तदशभिः । सप्तदशभिरस्तुवत । सप्तदशभिरिति

सप्तदश – भिः । अस्तुवत पशवः । पशवोऽसृज्यन्त ।

असृज्यन्त बृहस्पतिः । बृहस्पतिरधिपतिः । अधिपतिरासीत् ।

अधिपतिरित्यधि – पतिः । आसीन् नवदशभिः । नवदशभिरस्तुवत ।

नवदशभिरिति नवदश – भिः । अस्तुवत शूद्रार्यौ ।

शूद्रार्यावसृज्येताम् । शूद्रार्याविति शूद्र–अर्यौ । असृज्येतामहोरात्रे ।

अहोरात्रे अधिपत्नी । अहोरात्रे इत्यहः – रात्रे । अधिपत्नी आस्ताम् ।

अधिपत्नी इत्यधि – पत्नी । आस्तामेकवि॒ꣳशत्या ।

एकवि॒ꣳशत्याऽस्तुवत । एकवि॒ꣳशत्येत्येक – वि॒ꣳशत्या ।

अस्तुवतैकशफाः । एकशफाः पशवः । एकशफा इत्येक – शफाः ।

पशवोऽसृज्यन्त । असृज्यन्त वरुणः । वरुणोऽधिपतिः ।

अधिपतिरासीत् । अधिपतिरित्यधि–पतिः । आसीत् त्रयोविꣳशत्या ।

त्रयोविꣳशत्याऽस्तुवत । त्रयोविꣳशत्येति त्रयः – विꣳशत्या ।

अस्तुवत क्षुद्राः । क्षुद्राः पशवः । पशवोऽसृज्यन्त । असृज्यन्त

पूषा । पूषाऽधिपतिः । अधिपतिरासीत् । अधिपतिरित्यधि – पतिः ।

आसीत् पञ्चविꣳशत्या । पञ्चविꣳशत्याऽस्तुवत । पञ्चविꣳशत्येति

पञ्च – विꣳशत्या । अस्तुवतारण्याः । आरण्याः पशवः ।

पशवोऽसृज्यन्त । असृज्यन्त वायुः । वायुरधिपतिः ।

अधिपतिरासीत् । अधिपतिरित्यधि–पतिः । आसीथ् सप्तविꣳशत्या ।

सप्तविꣳशत्याऽस्तुवत । सप्तविꣳशत्येति सप्त – विꣳशत्या ।

अस्तुवत द्यावापृथिवी । द्यावापृथिवी वि ( ) ।

द्यावापृथिवी इति द्यावा – पृथिवी । व्यैताम् । **19 (50/67)**

T.S.4.3.10.3 - Kramam

ऐतां ँवसवः । वसवो रुद्राः । रुद्रा आदित्याः । आदित्या अनु ।

अनु वि । व्यायन्न् । आयन् तेषाम् । तेषामाधिपत्यम् ।

आधिपत्यमासीत् । आधिपत्यमित्याधि – पत्यम् ।

आसीन् नवविꣳशत्या । नवविꣳशत्याऽस्तुवत । नवविꣳशत्येति

नव – विꣳशत्या । अस्तुवत वनस्पतयः । वनस्पतयोऽसृज्यन्त ।

असृज्यन्त सोमः । सोमोऽधिपतिः । अधिपतिरासीत् ।

अधिपतिरत्यधि – पतिः । आसीदेकत्रिꣳशताः । एकत्रिꣳशता

ऽस्तुवत । एकत्रिꣳशतेत्येक – त्रिꣳशता । अस्तुवत प्रजाः ।

प्रजा असृज्यन्त । प्रजा इति प्र – जाः । असृज्यन्त यावानाम् ।

यावानाम् च । चायावानाम् । अयावानाम् च । चाधिपत्यम् ।

आधिपत्यमासीत् । आधिपत्यमित्याधि – पत्यम् । आसीत्

त्रयस्त्रिꣳशता । त्रयस्त्रिꣳशताऽस्तुवत । त्रयस्त्रिꣳशतेति

त्रयः – त्रिꣳशता । अस्तुवत भूतानि । भूतान्यशाम्यन्न् । अशाम्यन्

प्रजापतिः । प्रजापतिः परमेष्ठी । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः ।

परमेष्ठ्यधिपतिः । अधिपतिरासीत् । अधिपतिरित्यधि – पतिः ।

आसीदित्यासीत् ॥ **20** (**35/44**)

(सँवथ्सरोऽधिपति – र्वि – पञ्चत्रिꣳशच्च) (A10)

T.S.4.3.11.1 - Kramam

इयमेव । एव सा । सा या । या प्रथमा । प्रथमा व्यौच्छत् ।

व्यौच्छदन्तः । व्यौच्छदिति वि – औच्छत् । अन्तरस्याम् । अस्याम्

चरति । चरति प्रविष्टा । प्रविष्टेति प्र – विष्टा ॥ वधूर् जजान ।

जजान नवगत् । नवगज् जनित्री । नवगदिति नव – गत् ।

जनित्री त्रयः । त्रय एनाम् । एनाम् महिमानः । महिमानः सचन्ते ।

सचन्त इति सचन्ते ॥ छन्दस्वती उषसा । छन्दस्वती इति छन्दस्वती ।

उषसा पेपिशाने । पेपिशाने समानम् । पेपिशाने इति पेपिशाने ।

समानं ँयोनिम् । योनिमनु । अनु सञ्चरन्ती । सञ्चरन्ती इति

सम् – चरन्ती ॥ सूर्यपत्नी वि । सूर्यपत्नी इति सूर्य – पत्नी ।

वि चरतः । चरतः प्रजानती । प्रजानती केतुम् । प्रजानती इति

प्र – जानती । केतुम् कृण्वाने । कृण्वाने अजरे । कृण्वाने इति

कृण्वाने । अजरे भूरिरेतसा । अजरे इत्यजरे । भूरिरेतसेति

भूरि – रेतसा ॥ ऋतस्य पन्थाम् । पन्था मनु । अनु तिस्रः ।

तिस्र आ । आऽगुः । अगुस्त्रयः । त्रयो घर्मासः । घर्मासो अनु ।

अनु ज्योतिषा । ज्योतिषा । आऽगुः । अगुरित्यगुः ॥ प्रजामेका ।
प्रजामिति प्र – जाम् । एका रक्षति । रक्षत्यूर्जम् । ऊर्जमेका ।
एका व्रतम् । **21 (50/59)**

T.S.4.3.11.2 - Kramam

व्रतमेका । एका रक्षति । रक्षति देवयूनाम् । देवयूनामिति
देव – यूनाम् ॥ चतुष्टोमो अभवत् । चतुष्टोम इति चतुः – स्तोमः ।
अभवद् या । या तुरीया । तुरीया यज्ञस्य । यज्ञस्य पक्षौ ।
पक्षावृषयः । ऋषयो भवन्ती । भवन्तीति भवन्ती ॥ गायत्रीम् त्रिष्टुभम् ।
त्रिष्टुभम् जगतीम् । जगतीमनुष्टुभम् । अनुष्टुभम् बृहत् ।
अनुष्टुभमित्यनु – स्तुभम् । बृहदर्कम् । अर्कँ युञ्जानाः । युञ्जानाः
सुवः । सुवरा । आऽभरन्न् । अभरन्निदम् । इदमितीदम् ॥ पञ्चभिर्
धाता । पञ्चभिरिति पञ्च – भिः । धाता वि । वि दधौ । दधाविदम् ।
इदँ यत् । यत् तासाम् । तासा॰ स्वसॄः । स्वसॄरजनयत् । अजनयत्
पञ्चपञ्च । पञ्चपञ्चेति पञ्च – पञ्च ॥ तासामु । उ यन्ति ।
यन्ति प्रयवेण । प्रयवेण पञ्च । प्रयवेणेति प्र – यवेन । पञ्च नाना ।
नाना रूपाणि । रूपाणि क्रतवः । क्रतवो वसानाः ।

वसाना इति वसानाः ॥ त्रिꣳशथ् स्वसारः । स्वसार उप । उप यन्ति ।
यन्ति निष्कृतम् । निष्कृतꣳ समानम् । निष्कृतमिति निः – कृतम् ।
समानम् केतुम् । केतुम् प्रतिमुञ्चमानाः । प्रतिमुञ्चमाना इति
प्रति – मुञ्चमानाः ॥ **22** (**50/55**)

T.S.4.3.11.3 - Kramam

ऋतूꣳ स्तन्वते । तन्वते कवयः । कवयः प्रजानतीः । प्रजानतीर्
मद्ध्येछन्दसः । प्रजानतीरिति प्र – जानतीः । मद्ध्येछन्दसः परि ।
मद्ध्येछन्दस इति मद्ध्ये–छन्दसः । परि यन्ति । यन्ति भास्वतीः ।
भास्वतीरिति भास्वतीः ॥ ज्योतिष्मती प्रति । प्रति मुञ्चते । मुञ्चते
नभः । नभो रात्री । रात्री देवी । देवी सूर्यस्य । सूर्यस्य व्रतानि ।
व्रतानीति व्रतानि ॥ वि पश्यन्ति । पश्यन्ति पशवः । पशवो
जायमानाः । जायमाना नानारूपाः । नानारूपा मातुः । नानारूपा इति
नाना – रूपाः । मातुरस्याः । अस्या उपस्थे । उपस्थ इत्युप–स्थे ॥
एकाष्टका तपसा । एकाष्टकेत्येक – अष्टका । तपसा तप्यमाना ।
तप्यमाना जजान । जजान गर्भम् । गर्भम् महिमानम् ।
महिमानमिन्द्रम् । इन्द्रमितीन्द्रम् ॥ तेन दस्यून् । दस्यून्. वि ।

व्यसहन्त । असहन्त देवाः । देवा हन्ता । हन्ताऽसुराणाम् ।
असुराणामभवत् । अभवच्छचीभिः । शचीभिरिति शचि – भिः ॥
अनानुजामनुजाम् । अनानुजामित्यनानु – जाम् । अनुजाम् माम् ।
अनुजामित्यनु – जाम् । मामकर्त । अकर्त सत्यम् । सत्यं ँवदन्ती ।
वदन्त्यनु । अन्विच्छे । इच्छ एतत् । एतदित्येतत् ॥
भूयासमस्य । **23 (50/56)**

T.S.4.3.11.4 - Kramam

अस्य सुमतौ । सुमतौ यथा । सुमताविति सु – मतौ । यथा यूयम् ।
यूयमन्या । अन्या वः । वो अन्याम् । अन्यामति । अति मा । मा प्र ।
प्र युक्त । युक्तेति युक्त ॥ अभून् मम । मम सुमतौ । सुमतौ
विश्ववेदाः । सुमताविति सु – मतौ । विश्ववेदा आष्ट । विश्ववेदा
इति विश्व – वेदाः । आष्ट प्रतिष्ठाम् । प्रतिष्ठामविदत् । प्रतिष्ठामिति
प्रति – स्थाम् । अविदद्धि । हि गाधम् । गाधमिति गाधम् ॥
भूयासमस्य । अस्य सुमतौ । सुमतौ यथा । सुमताविति सु–मतौ ।
यथा यूयम् । यूयमन्या । अन्या वः । वो अन्याम् । अन्यामति ।
अति मा । मा प्र । प्र युक्त । युक्तेति युक्त ॥ पञ्च व्युष्टीः । व्युष्टीरनु ।

व्युष्टीरिति वि – उष्टीः । अनु पञ्च । पञ्च दोहाः । दोहा गाम् । गाम् पञ्चनाम्नीम् । पञ्चनाम्नीमृतवः । पञ्चनाम्नीमिति पञ्च – नाम्नीम् । ऋतवोऽनु । अनु पञ्च । पञ्चेति पञ्च ॥ पञ्च दिशः । दिशः पञ्चदशेन । पञ्चदशेन क्लृप्ताः । पञ्चदशेनेति पञ्च – दशेन । क्लृप्ताः समानमूर्द्ध्नीः । समानमूर्द्ध्नीरभि । समानमूर्द्ध्नीरिति समान–मूर्द्ध्नीः । अभि लोकम् । लोकमेकम् । एकमित्येकम् ॥ **24 (50/59)**

T.S.4.3.11.5 - Kramam

ऋतस्य गर्भः । गर्भः प्रथमा । प्रथमा व्यूषुषी । व्यूषुष्यपाम् । व्यूषुषीति वि – ऊषुषी । अपामेका । एका महिमानम् । महिमानम् बिभर्ति । बिभर्तीति बिभर्ति ॥ सूर्यस्यैका । एका चरति । चरति निष्कृतेषु । निष्कृतेषु घर्मस्य । निष्कृतेष्विति निः – कृतेषु । घर्मस्यैका । एका सविता । सवितैकाम् । एकाम् नि । नि यच्छति । यच्छतीति यच्छति ॥ या प्रथमा । प्रथमा व्यौच्छत् । व्यौच्छथ् सा । व्यौच्छदिति वि – औच्छत् । सा धेनुः । धेनुरभवत् । अभवद् यमे । यम इति यमे ॥ सा नः । नः पयस्वती ।

पयस्वती धुक्ष्व । धुक्ष्वोत्तरामुत्तराम् । उत्तरामुत्तरा॒ꣳ समाम् । उत्तरामुत्तरामित्युत्तराम् – उत्तराम् । समामिति समाम् ॥ शुक्रर्.षभा नभसा । शुक्रर्.षभेति शुक्र–ऋषभा । नभसा ज्योतिषा । ज्योतिषा । आऽगात् । अगाद् विश्वरूपा । विश्वरूपा शबलीः । विश्वरूपेति विश्व – रूपा । शबलीरग्निकेतुः । अग्निकेतुरित्यग्नि – केतुः ॥ समानमर्थम् । अर्थꣳ स्वपस्यमाना । स्वपस्यमाना बिभ्रती । स्वपस्यमानेति सु – अपस्यमाना । बिभ्रती जराम् । जरामजरे । अजर उषः । उष आ । आऽगाः । अगा इत्यगाः ॥ ऋतूनाम् पत्नी ( ) । पत्नी प्रथमा । प्रथमेयम् । इयमा । आऽगात् । अगादह्नाम् । अह्नाम् नेत्री । नेत्री जनित्री । जनित्री प्रजानाम् । प्रजानामिति प्र–जानाम् ॥ एका सती । सती बहुधा । बहुधोषः । बहुधेति बहु–धा । उषो वि । व्युच्छसि । उच्छस्यजीर्णा । अजीर्णा त्वम् । त्वम् जरयसि । जरयसि सर्वम् । सर्वमन्यत् । अन्यदित्यन्यत् ॥ **25**

(69/77) *(ऊर्जमेका – प्रतिमुञ्चमाना – भूयास – मेकं – पत्न्ये कान्न विꣳशतिश्च) (A11)*

T.S.4.3.12.1 - Kramam

अग्ने जातान् । जातान् प्र । प्र णुद । नुदा नः । नः सपत्नान् ।
सपत्नान् प्रति । प्रत्यजातान् । अजातान् जातवेदः । जातवेदो नुदस्व ।
जातवेद इति जात - वेदः । नुदस्वेति नुदस्व ॥ अस्मे दीदिहि ।
अस्मे इत्यस्मे । दीदिहि सुमनाः । सुमना अहेडन्न् । सुमना इति
सु - मनाः । अहेडन् तव । तव स्याम् । स्याꣳ शर्मन्न् ।
शर्मन् त्रिवरूथः । त्रिवरूथ उद्भित् । त्रिवरूथ इति त्रि - वरूथः ।
उद्भिदित्युत् - भित् ॥ सहसा जातान् । जातान् प्र । प्र णुद ।
नुदा नः । नः सपत्नान् । सपत्नान् प्रति । प्रत्यजातान् । अजातान्
जातवेदः । जातवेदो नुदस्व । जातवेद इति जात - वेदः ।
नुदस्वेति नुदस्व ॥ अधि नः । नो ब्रूहि । ब्रूहि सुमनस्यमानः ।
सुमनस्यमानो वयम् । सुमनस्यमान इति सु - मनस्यमानः ।
वयꣳ स्याम । स्याम प्र । प्र णुद । नुदा नः । नः सपत्नान् ।
सपत्नानिति सपत्नान् ॥ चतुश्चत्वारिꣳशः स्तोमः । चतुश्चत्वारिꣳश
इति चतुः - चत्वारिꣳशः । स्तोमो वर्चः । वर्चो द्रविणम् ।
द्रविणꣳ षोडशः । षोडशः स्तोमः । स्तोम ओजः ।

ओजो द्रविणम् । द्रविणम् पृथिव्याः । पृथिव्याः पुरीषम् ।

पुरीषमसि । अस्यफ्सः । **26 (50/57)**

T.S.4.3.12.2 - Kramam

अफ्सो नाम । नामेति नाम ॥ एव श्छन्दः । छन्दो वरिवः ।

वरिव श्छन्दः । छन्दः शम्भूः । शम्भू श्छन्दः । शम्भूरिति

शम् – भूः । छन्दः परिभूः । परिभू श्छन्दः । परिभूरिति परि–भूः ।

छन्द आच्छत् । आच्छच्छन्दः । छन्दो मनः । मन श्छन्दः ।

छन्दो व्यचः । व्यच श्छन्दः । छन्दः सिन्धुः । सिन्धु श्छन्दः ।

छन्दः समुद्रम् । समुद्रम् छन्दः । छन्दः सलिलम् । सलिलम्

छन्दः । छन्दः सम्ँयत् । सम्ँयच्छन्दः । सम्ँयदिति सम् – यत् ।

छन्दो वियत् । वियच्छन्दः । वियदिति वि – यत् । छन्दो बृहत् ।

बृहच्छन्दः । छन्दो रथन्तरम् । रथन्तरम् छन्दः । रथन्तरमिति

रथम् – तरम् । छन्दो निकायः । निकाय श्छन्दः । निकाय इति

नि – कायः । छन्दो विवधः । विवध श्छन्दः । विवध इति

वि – वधः । छन्दो गिरः । गिर श्छन्दः । छन्दो भ्रजः ।

भ्रज श्छन्दः । छन्दः सष्टुप् । सष्टुप् छन्दः । सष्टुबिति स – स्तुप् ।
छन्दोऽनुष्टुप् । अनुष्टुप् छन्दः । अनुष्टुबित्यनु–स्तुप् । छन्दः ककुत् ।
ककुच्छन्दः । छन्दस्त्रिककुत् । त्रिककुच्छन्दः । त्रिककुदिति
त्रि – ककुत् । छन्दः काव्यम् । काव्यम् छन्दः । छन्दोऽङ्कुपम् ।
अङ्कुपम् छन्दः ( ) । छन्दः पदपङ्क्तिः । **27 (50/60)**

T.S.4.3.12.3 - Kramam

पदपङ्क्ति श्छन्दः । पदपङ्क्तिरिति पद – पङ्क्तिः ।
छन्दोऽक्षरपङ्क्तिः । अक्षरपङ्क्ति श्छन्दः ।
अक्षरपङ्क्तिरित्यक्षर – पङ्क्तिः । छन्दो विष्टारपङ्क्तिः ।
विष्टारपङ्क्ति श्छन्दः । विष्टारपङ्क्तिरिति विष्टार – पङ्क्तिः ।
छन्दः क्षुरः । क्षुरो भृज्वान् । भृज्वान् छन्दः । छन्दः प्रच्छत् ।
प्रच्छच्छन्दः । छन्दः पक्षः । पक्ष श्छन्दः । छन्द एवः । एव श्छन्दः ।
छन्दो वरिवः । वरिव श्छन्दः । छन्दो वयः । वय श्छन्दः ।
छन्दो वयस्कृत् । वयस्कृच्छन्दः । वयस्कृदिति वयः – कृत् ।
छन्दो विशालम् । विशालम् छन्दः । विशालमिति वि – शालम् ।
छन्दो विष्पर्द्धाः । विष्पर्द्धा श्छन्दः । विष्पर्द्धा इति वि – स्पर्द्धाः ।

छन्द श्छदिः । छदि श्छन्दः । छन्दो दूरोहणम् । दूरोहणम् छन्दः ।
दूरोहणमिति दुः - रोहणम् । छन्दस्तन्द्रम् । तन्द्रम् छन्दः ।
छन्दोऽङ्काङ्कम् । अङ्काङ्कम् छन्दः ।
छन्द इति छन्दः ॥ **28** (**33/40**)

(अस्य - ङ्क्रुपञ्छन्द - स्त्रयस्त्रिꣳशच्च) (A12)

T.S.4.3.13.1 - Kramam

अग्निर् वृत्राणि । वृत्राणि जङ्घनत् । जङ्घनद् द्रविणस्युः ।
द्रविणस्युर् विपन्यया । विपन्ययेति वि - पन्यया ॥ समिद्धः शुक्रः ।
समिद्ध इति सम् - इद्धः । शुक्र आहुतः । आहुत इत्या - हुतः ॥
त्वꣳ सोम । सोमासि । असि सत्पतिः । सत्पतिस्त्वम् ।
सत्पतिरिति सत् - पतिः । त्वꣳ राजा । राजोत । उत वृत्रहा ।
वृत्रहेति वृत्र - हा ॥ त्वम् भद्रः । भद्रो असि । असि क्रतुः ।
क्रतुरिति क्रतुः ॥ भद्रा ते । ते अग्ने । अग्ने स्वनीक । स्वनीक
सन्दृक् । स्वनीकेति सु - अनीक । सन्दृग् घोरस्य । सन्दृगिति
सम् - दृक् । घोरस्य सतः । सतो विषुणस्य । विषुणस्य चारुः ।
चारुरिति चारुः ॥ न यत् । यत् ते । ते शोचिः । शोचिस्तमसा ।

तमसा वरन्त । वरन्त न । न ध्वस्मानः । ध्वस्मानस्तनुवि ।

तनुवि रेपः । रेप आ । आ धुः । धुरिति धुः ॥ भद्रम् ते । ते अग्ने ।

अग्ने सहस्विन् । सहस्विन्ननीकम् । अनीकमुपाके । उपाक आ ।

आ रोचते । रोचते सूर्यस्य । सूर्यस्येति सूर्यस्य ॥ **29** (**50/54**)

T.S.4.3.13.2 - Kramam

रुशद् दृशे । दृशे ददृशे । ददृशे नक्तया । नक्तया चित् ।

चिदरूक्षितम् । अरूक्षितम् दृशे । दृश आ । आ रूपे । रूपे अन्नम् ।

अन्नमित्यन्नम् ॥ सैना । एनाऽनीकेन । अनीकेन सुविदत्रः । सुविदत्रो

अस्मे । सुविदत्र इति सु – विदत्रः । अस्मे यष्टा । अस्मे इत्यस्मे ।

यष्टा देवान् । देवा॒ँ आयजिष्ठः । आयजिष्ठः स्वस्ति । आयजिष्ठ

इत्या – यजिष्ठः । स्वस्तीति स्वस्ति ॥ अदब्धो गोपाः । गोपा उत ।

गोपा इति गो – पाः । उत नः । नः परस्पाः । परस्पा अग्ने ।

परस्पा इति परः – पाः । अग्ने द्युमत् । द्युमदुत । द्युमदिति

द्यु – मत् । उत रेवत् । रेवद् दिदीहि । दिदीहीति दिदीहि ॥

स्वस्ति नः । नो दिवः । दिवो अग्ने । अग्ने पृथिव्याः ।

पृथिव्या विश्वायुः । विश्वायुर् धेहि । विश्वायुरिति विश्व – आयुः ।

धेहि यजथाय । यजथाय देव । देवेति देव ॥ यथ् सीमहि । सीमहि दिविजात । दिविजात प्रशस्तम् । दिविजातेति दिवि – जात । प्रशस्तम् तत् । प्रशस्तमिति प्र – शस्तम् । तदस्मासु । अस्मासु द्रविणम् । द्रविणम् धेहि । धेहि चित्रम् । चित्रमिति चित्रम् ॥ यथा होतः । होतर् मनुषः । मनुषो देवताता ॥ **30** (**50/59**)

<u>T.S.4.3.13.3 - Kramam</u>

देवताता यज्ञेभिः । देवतातेति देव – ताता । यज्ञेभिः सूनो । सूनो सहसः । सूनो इति सूनो । सहसो यजासि । यजासीति यजासि ॥ एवा नः । नो अद्य । अद्य समना । समना समानान् । समानानुशन्न् । उशन्नग्ने । अग्न उशतः । उशतो यक्षि । यक्षि देवान् । देवानिति देवान् ॥ अग्निमीडे । ईडे पुरोहितम् । पुरोहितं ँयज्ञस्य । पुरोहितमिति पुरः – हितम् । यज्ञस्य देवम् । देवमृत्विजम् । ऋत्विजमित्यृत्विजम् ॥ होतार७ँ रत्नधातमम् । रत्नधातममिति रत्न – धातमम् ॥ वृषा सोम । सोम द्युमान् । द्युमा७ँ असि । द्युमानिति द्यु – मान् । असि वृषा । वृषा देव । देव वृषव्रतः ।

वृषव्रत इति वृष - व्रतः ॥ वृषा धर्माणि । धर्माणि दधिषे । दधिष इति दधिषे ॥ सान्तपना इदम् । सान्तपना इति साम् - तपनाः । इद॒ँ हविः । हविर् मरुतः । मरुतस्तत् । तज् जुजुष्टन । जुजुष्टनेति जुजुष्टन ॥ युष्माकोती । ऊती रिशादसः । रिशादस इति रिश - अदसः ॥ यो नः । नो मर्तः । मर्तो वसवः । वसवो दुर्.हृणायुः । दुर्.हृणायुस्तिरः । दुर्.हृणायुरिति दुः - हृणायुः । तिरः सत्यानि । सत्यानि मरुतः । मरुतो जिघा॒ँसात् ॥ 31 (50/56)

T.S.4.3.13.4 - Kramam

जिघा॒ँसादिति जिघा॒ँसात् ॥ द्रुहः पाशम् । पाशम् प्रति । प्रति सः । स मुचीष्ट । मुचीष्ट तपिष्ठेन । तपिष्ठेन तपसा । तपसा हन्तन । हन्तना तम् । तमिति तम् ॥ सम्ँवथ्सरीणा मरुतः । सम्ँवथ्सरीणा इति सम् - वथ्सरीणाः । मरुतः स्वर्काः । स्वर्का उरुक्षयाः । स्वर्का इति सु - अर्काः । उरुक्षयाः सगणाः । उरुक्षया इत्युरु - क्षयाः । सगणा मानुषेषु । सगणा इति स - गणाः । मानुषेष्विति मानुषेषु ॥ तेऽस्मत् । अस्मत् पाशान् । पाशान् प्र । प्र मुञ्चन्तु । मुञ्चन्त्व॒ँहसः । अ॒ँहसः सान्तपनाः ।

सान्तपना मदिराः । सान्तपना इति साम् - तपनाः । मदिरा
मादयिष्णवः । मादयिष्णव इति मादयिष्णवः ॥ पिप्रीहि देवान् ।
देवाꣳ उशतः । उशतो यविष्ठ । यविष्ठ विद्वान् । विद्वाꣳ ऋतून् ।
ऋतूꣳर्. ऋतुपते । ऋतुपते यज । ऋतुपत इत्यृतु - पते । यजेह ।
इहेतीह ॥ ये दैव्याः । दैव्या ऋत्विजः । ऋत्विजस्तेभिः । तेभिरग्ने ।
अग्ने त्वम् । त्वꣳ होतॄणाम् । होतॄणामसि । अस्यायजिष्ठः ।
आयजिष्ठ इत्या - यजिष्ठः ॥ अग्ने यत् । यदद्य । अद्य विशः ।
विशो अद्ध्वरस्य । अद्ध्वरस्य होतः । होतः पावक ।
पावक शोचे ॥ **32** (**50/56**)

T.S.4.3.13.5 - Kramam

शोचे वेः । वेष्ट्वम् । त्वꣳ हि । हि यज्वा । यज्वेति यज्वा ॥
ऋता यजासि । यजासि महिना । महिना वि । वि यत् । यद् भूः ।
भूर्. हव्या । हव्या वह । वह यविष्ठ । यविष्ठ या । या ते । ते अद्य ।
अद्येत्यद्य ॥ अग्निना रयिम् । रयिमश्ञवत् । अश्ञवत् पोषम् ।
पोषमेव । एव दिवेदिवे । दिवेदिव इति दिवे - दिवे ॥
यशसम् ँवीरवत्तमम् । वीरवत्तममिति वीरवत् - तमम् ॥

गयस्फानो अमीवहा । गयस्फान इति गय – स्फानः । अमीवहा वसुवित् । अमीवहेत्यमीव – हा । वसुवित् पुष्टिवर्द्धनः । वसुविदिति वसु – वित् । पुष्टिवर्द्धन इति पुष्टि – वर्द्धनः ॥ सुमित्रः सोम । सुमित्र इति सु – मित्रः । सोम नः । नो भव । भवेति भव ॥ गृहमेधास आ । गृहमेधास इति गृह – मेधासः । आ गत । गत मरुतः । मरुतो मा । माऽप । अप भूतन । भूतनेति भूतन ॥ प्रमुञ्चन्तो नः । प्रमुञ्चत इति प्र – मुञ्चन्तः । नो अꣳहसः । अꣳहस इत्यꣳहसः ॥ पूर्वीभिर्. हि । हि ददाशिम । ददाशिम शरद्भिः । शरद्भिर् मरुतः । शरद्भिरिति शरत् – भिः । मरुतो वयम् । वयमिति वयम् ॥ महोभिश्चर्.षणीनाम् । महोभिरिति महः – भिः ॥ **33 (50/58)**

<u>T.S.4.3.13.6 - Kramam</u>

चर्.षणीनामिति चर्.षणीनाम् ॥ प्र बुध्निया । बुध्निया ईरते । ईरते वः । वो महाꣳसि । महाꣳसि प्र । प्र णामानि । नामानि प्रयज्यवः । प्रयज्यवस्तिरद्ध्वम् । प्रयज्यव इति प्र – यज्यवः । तिरद्ध्वमिति तिरद्ध्वम् ॥ सहस्रियम् दम्यम् । दम्यम् भागम् ।

भागमेतम् । एतम् गृहमेधीयम् । गृहमेधीयम् मरुतः । गृहमेधीयमिति गृह – मेधीयम् । मरुतो जुषद्ध्वम् । जुषद्ध्वमिति जुषध्वम् ॥ उप यम् । यमेति । एति युवतिः । युवतिः सुदक्षम् । सुदक्षम् दोषा । सुदक्षमिति सु – दक्षम् । दोषा वस्तोः । वस्तोर्. हविष्मती । हविष्मती घृताची । घृताचीति घृताची ॥ उप स्वा । स्वैनम् । एनमरमतिः । अरमतिर् वसूयुः । वसूयुरिति वसु–युः ॥ इमो अग्ने । इमो इतीमो । अग्ने वीततमानि । वीततमानि हव्या । वीततमानीति वीत – तमानि । हव्याऽजस्रः । अजस्रो वक्षि । वक्षि देवतातिम् । देवतातिमच्छ । देवतातिमिति देव – तातिम् । अच्छेत्यच्छ ॥ प्रति नः । न ईम् । ई॒ सुरभीणि । सुरभीणि वियन्तु । वियन्त्विति वियन्तु ॥ क्रीडं वः । वः शर्द्धः । शर्द्धो मारुतम् । मारुतमनर्वाणम् । अनर्वाण॒ रथेशुभम् । रथेशुभमिति रथे – शुभम् ॥ **34 (50/56)**

T.S.4.3.13.7 - Kramam

कण्वा अभि । अभि प्र । प्र गायत । गायतेति गायत ॥ अत्यासो न । न ये । ये मरुतः । मरुतः स्वञ्चः । स्वञ्चो यक्षदृशः । यक्षदृशो न । यक्षदृश इति यक्ष – दृशः । न शुभयन्त ।

शुभयन्त मर्याः । मर्या इति मर्याः ॥ ते हर्म्येष्ठाः । हर्म्येष्ठाः

शिशवः । हर्म्येष्ठा इति हर्म्ये – स्थाः । शिशवो न । न शुभ्राः ।

शुभ्रा वथ्सासः । वथ्सासो न । न प्रक्रीडिनः । प्रक्रीडिनः पयोधाः ।

प्रक्रीडिन इति प्र – क्रीडिनः । पयोधा इति पयः – धाः ॥ प्रैषाम् ।

एषामज्मेषु । अज्मेषु विथुरा । विथुरेव । इव रेजते । रेजते भूमिः ।

भूमिर् यामेषु । यामेषु यत् । यद्ध । ह युञ्जते । युञ्जते शुभे ।

शुभ इति शुभे ॥ ते क्रीडयः । क्रीडयो धुनयः । धुनयो

भ्राजदृष्टयः । भ्राजदृष्टयः स्वयम् । भ्राजदृष्टय इति भ्राजत्–ऋष्टयः ।

स्वयम् महित्वम् । महित्वम् पनयन्त । महित्वमिति महि – त्वम् ।

पनयन्त धूतयः । धूतय इति धूतयः ॥ उपह्वरेषु यत् ।

उपह्वरेष्वित्युप – ह्वरेषु । यदचिद्ध्वम् । अचिद्ध्वं ँययिम् ।

ययिं ँवयः । वय इव । इव मरुतः । मरुतः केन ( ) ।

केन चित् । **35 (50/56)**

T.S.4.3.13.8 - Kramam

चित् पथा । पथेति पथा ॥ श्चोतन्ति कोशाः । कोशा उप ।
उप वः । वो रथेषु । रथेष्वा । आ घृतम् । घृतमुक्षत ।
उक्षता मधुवर्णम् । मधुवर्णमर्चते । मधुवर्णमिति मधु - वर्णम् ।
अर्चत इत्यर्चते ॥ अग्निमग्निꣳ हवीमभिः ।
अग्निमग्निमित्यग्निम् - अग्निम् । हवीमभिः सदा । हवीमभिरिति
हवीम - भिः । सदा हवन्त । हवन्त विश्पतिम् । विश्पतिमिति
विश्पतिम् ॥ हव्यवाहम् पुरुप्रियम् । हव्यवाहमिति हव्य - वाहम् ।
पुरुप्रियमिति पुरु-प्रियम् ॥ तꣳ हि । हि शश्वन्तः । शश्वन्त ईडते ।
ईडते स्रुचा । स्रुचा देवम् । देवम् घृतश्चुता । घृतश्चुतेति घृत-श्चुता ॥
अग्निꣳ हव्याय । हव्याय वोढवे । वोढव इति वोढवे ॥ इन्द्राग्नी
रोचना । इन्द्राग्नी इतीन्द्र - अग्नी । रोचना दिवः । दिवः श्ञथत् ।
श्ञथद् वृत्रम् । वृत्रमिन्द्रम् । इन्द्रं ँ वः । वो विश्वतः । विश्वतस्परि ।
परीन्द्रम् । इन्द्रं नरः । नरो विश्वकर्मन्न् । विश्वकर्मन्. हविषा ।
विश्वकर्मन्निति विश्व - कर्मन्न् । हविषा वावृधानः ।

वावृधानो विश्वकर्मन्न् । विश्वकर्मन्. हविषा ।

विश्वकर्मन्निति विश्व – कर्मन्न् । हविषा वर्द्धनेन ।

वर्द्धनेनेति वर्द्धनेन ॥ **36** (**46/53**)

(सूर्यस्य – मनुषो – मरुतः – पावक – महोभी – रथेशुभ – ङ्क्षेन – षट्चत्वारिꣳशच्च) (A13)

===============

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 13 Anuvaakams :-

(अपान्त्वेम – न्नयं पुरो भुवः – प्राची – ध्रुवक्षिति – स्त्र्यवि – रिन्द्राग्नी – मा छन्द – आशुस्त्रिवृ – दग्नेर्भागो – ऽस्येक – येयमेव सा या – ऽग्ने जाता – नग्निर्वृत्राणि – त्रयोदश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(अपान्त्वे – न्द्राग्नी – इयमेव – देवताता – षट्त्रिꣳशत्)

First and Last Padam of Third Prasnam of Kandam 4 :-

(अपान्त्वेमन् – हविषा वर्धनेन)

॥ हरिः ओं ॥

॥ इति चतुर्थ काण्डे तृतीयः प्रश्नः – क्रम पाठः समाप्तः ॥

============================

Details of Panchati, Padam and Krama Vaakyam - Kandam 4 Prasanam 3 - TS 4.3

	Panchati	Padams	Krama Vaakyams
Anuvakam 1	1	65	67
Anuvakam 2	3	130	170
Anuvakam 3	2	128	156
Anuvakam 4	3	167	209
Anuvakam 5	1	76	92
Anuvakam 6	2	106	123
Anuvakam 7	2	106	110
Anuvakam 8	1	37	59
Anuvakam 9	2	96	120
Anuvakam 10	3	135	178
Anuvakam 11	5	269	306
Anuvakam 12	3	133	157
Anuvakam 13	8	396	448
Total →	36	1844	2195